

Rekenkameronderzoek naar Vestigingsbeleid bedrijven in Amersfoort

De onafhankelijke rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar het vestigingsbeleid bedrijven in Amersfoort. Wat doet de gemeente om te zorgen dat bedrijven zich vestigen en blijven, en werkt dat doeltreffend? Ook heeft de rekenkamer gekeken of het vestigingsbeleid matcht met de samenstelling van de beroepsbevolking van Amersfoort, daarbij is specifiek aandacht geschonken aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Tijdens het onderzoek zijn interviews gehouden met wethouders, ambtenaren, bedrijvenkringen en regionale partners zoals Citymarketing, Regio Amersfoort en Economic Board Utrecht. Daarnaast zijn 65 bedrijven geïnterviewd, bedrijven die nieuw zijn in Amersfoort, al gevestigd zijn of juist zijn vertrokken.

Uitkomsten

Beleidsopzet

Bij het vestigingsbeleid zijn de rekenkamer diverse zaken opgevallen. De gemeenteraad is niet goed op de hoogte van de doelstellingen en heeft geen scherp zicht op het regionale beleid. Er is in het beleid geen duidelijke koppeling met het opleidingsniveau van de beroepsbevolking, ook niet met de positie van inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt.

Beleidsuitvoering

Bij de uitvoering van het beleid is gebleken dat in Amersfoort lokaal en regionaal in diverse constructies wordt samengewerkt met diverse partijen. Zoals Amersfoort Business Team, Werkgeversservicepunt, Citymarketing, Regio Amersfoort en Economic Board Utrecht. Voor de gemeenteraad en externen, zoals de bedrijvenkringen, blijken de constructies minder makkelijk te begrijpen. Ook is gebleken dat de doelstellingen van de regio niet scherp zijn en de relatie met de uitvoering dus ook niet. In de profilering van Amersfoort ligt de nadruk op talent. De vraag is of dit voldoende aansluit bij de gewenste profilering vanuit de gemeenteraad. Het financiële budget voor het vestigingsbeleid is niet afgebakend, daarom is het voor de rekenkamer lastig om de doelmatigheid van de uitgaven vast te stellen. Tot slot valt op dat het regionale budget beperkt is.

Beleidseffecten

De rekenkamer heeft ook de effecten van het beleid onderzocht. Het doel van Amersfoort is om zoveel mogelijk arbeidsplaatsen te realiseren op de beperkt beschikbare bedrijvenlocaties zodat er minimaal 0,8 banen behouden blijven voor mensen in de leeftijd van 15-65 jaar. Dat blijkt in de onderzochte periode steeds gelukt, waarbij de ontwikkeling minder gunstig bleek dan in referentiegemeenten. De gemeente heeft geen zicht op het aantal arbeidsplaatsen voor Amersfoorters met een laag opleidingsniveau of met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het beleid heeft geen specifieke doelstelling voor beschikbare banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het is daardoor niet mogelijk om de effecten van het beleid daarop vast te stellen. Wat het in het algemeen lastig maakt om vast te stellen of het beleid doeltreffend is, is dat natuurlijk economische ontwikkelingen een sterke invloed hebben op vestiging en vertrek van bedrijven. Wel is duidelijk dat sinds 2016 verschillende grote bedrijven naar Amersfoort zijn gekomen. Dit is na de versterking van de wervingsactiviteiten van de gemeente en de regionale afstemming daarvan. Echter niet alle nieuwe banen worden bezet door Amersfoorters.

Waardering

De rekenkamer heeft tot slot de waardering van het vestigingsbeleid door bedrijven en bedrijvenkringen onderzocht. Hieruit kwam onder andere naar voren dat bedrijvenkringen de indruk hebben dat de gemeente zich meer inspant om bedrijven aan te trekken dan om bestaande bedrijven te behouden. En dat voor wat betreft het in dienst nemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt de mogelijkheden die het Werkgeversservicepunt kan bieden niet algemeen bekend zijn bij bedrijven en bedrijvenkringen. Een zorg van diverse ambtenaren, wethouders en andere (regionaal) betrokkenen is of er in de toekomst voldoende bedrijfsruimte beschikbaar zal zijn om de groei van het aantal arbeidsplaatsen gelijk te laten lopen met de groei van het aantal inwoners. Ook is de zorg geuit of er voldoende ruimte is om bedrijven te behouden of aan te trekken die passende plekken hebben voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Aanbevelingen

De rekenkamer doet aanbevelingen met als doel het vestigingsbeleid in Amersfoort verder te verbeteren. Zo adviseert zij de gemeente om samen met de gemeenteraad in kaart te brengen wat een goed passend profiel van Amersfoort is op het vlak van vestigingsbeleid. De rekenkamer raadt ook aan om het vestigingsbeleid duidelijker te voorzien van doelen, doelgroepen en middelen, en daarbij oog te hebben voor de verwachte toename van de beroepsbevolking en de gewenste uitbreidingsruimte voor bedrijven. Om de gemeenteraad en derden beter inzicht te laten krijgen in de samenwerkingsconstructies beveelt de rekenkamer aan daar helder in te zijn. Een andere aanbeveling van de rekenkamer is gericht op de regionale samenwerking. De rekenkamer beveelt aan om met de regionale partners regionale doelen en streefwaarden te stellen, en op zo'n manier dat zichtbaar gemaakt kan worden wat herleidbare resultaten van de samenwerking zijn. Tot slot doet de rekenkamer nog een aantal aanbevelingen gericht op accountmanagement van de gemeente richting bedrijven. Zo beveelt ze aan de banden met gevestigde bedrijven te versterken met als doel ze te behouden, oog te hebben voor zaken die bij hen spelen en hun betrokkenheid bij Amersfoort te vergroten. Ook beveelt de rekenkamer aan om bij het accountmanagement aandacht te besteden aan mogelijkheden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en de bekendheid van het Werkgeversservicepunt te vergroten. Onder de noemer accountmanagement beveelt de rekenkamer de gemeente tot slot aan om met de bedrijvenkringen om de tafel te gaan om diverse (zorg)punten die tijdens het onderzoek naar boven gekomen zijn te bespreken.

Rapport en compilatie

De rekenkamer heeft naast het onderzoeksrapport een korte compilatie gemaakt van de onderzoeksuitkomsten. Deze documenten zijn te vinden op www.amersfoort.nl/rekenkamer.

Vervolg

De gemeenteraad bespreekt het onderzoeksrapport op 10 december 2019 en besluit daarna over de aanbevelingen.

Rekenkamer

Rekenkamer Amersfoort is een onafhankelijk orgaan met als taak het toetsen van het door de gemeente gevoerde bestuur. De rekenkamer voert onderzoeken uit en doet naar aanleiding daarvan aanbevelingen aan de gemeenteraad. De gemeenteraad besluit over deze aanbevelingen.